

התכונים, התכונים שווים באלף אחוזים — מן הזהב, מן

הזהב אשר הושקע בהם לשווא...

בשנת 1953, בעיצומה של תקופת הצנע, נתפסה המדינה בפסיכוזה של נטירת פרדסים. איפה לא נטעו? כמעט אין אזור במדינה — מגבול הצפון ועד הנגב הצפוני — ששם לא נטעו פרדסים. חברות, אירגונים, מוסדות, אלפי יחידים, שהתארגנו במיוחד לנטיעת פרדסים, תלו בהדר תקוות לרווחים טובים. בישראל נטעו היום 450 אלף דונם פרדסים. 120 אלף דונם נטעו לפני מלחמת העולם השנייה, והשאר החל משנת 1952. מי שנתפס יותר מכולם בבולמוס הנטיעה היתה הסוכנות היהודית, או יותר נכון, אגף ההדרים במחלקה להתיישבות של הסוכנות: כלומר, ד"ר רענן וייץ, שהיה אז וחינו כיום הכוס המוחלט של המחלקה. מאז 1953 נטעה מחלקה זו 122,500

יישאר בטיפולה 45 אלף דונם מניבים. **45 אלף דונם שאין המתיישבים מוכנים לקבלם. 45 אלף דונם שי תקציב החזקתם בשנה יגיע ל"16 מיליון ל"י בערך.** הסוכנות עצמה טוענת, כי רק 13 אלף דונם אמנם הגיעו מוזמן לשלב, שהיו צריכים להימסר ליושבים השונים, אלא שישוברים אלה אינם רוצים אותם. יתר 32 אלף הדונם, לטענתה, זקוקים לעוד טיפול, ואז ירצו בהם היישובים. אלא שניציגי האירגונים המיישבים — קיבוצים מכל הזרמים, ומושבים — דוחים אופטימיות זו בתוקף. יש הטוענים כי כל 45 אלף הדונם אינם כדאיים. ניציג תנועת המושבים מעריך את השטח ב"35 אלף דונם לפחות". ואילו

בעה טון ברוטו, בממוצע, לדונם. יכול ממר צע לדונם בפרדסי איטליה או ספרד מגיע לשניים עד שניים וחצי טון. כשלוש של פרדסי הסוכנות מהווה סכנה המורה לייצוא ההדרים — שהכנים בשנה שעברה יותר מ"80 מיליון דולאר — מכיוון שלעולם לא יוכלו לעמוד בתחרות עם פרדסי איטליה וספרד. מה עוד, שבארצות אלו הצליחו בשנים האחרונות, תוך נקיטת צעדים נמרצים, ל"שפר את שיטות העיבוד שלהם, לבחור את הזנים המתאימים, לקדם את שיטות השיווק, ותוך תקופה קצרה הם עשויים להגיע ל"רמת היכול הישראלית. ואז תהיה ההתחרות קשה שבעתיים.

"את הבדיקות ערכנו על סמך הידע שהיה לנו אז. במשך הזמן התברר שבדיקות אלה לא היו ה" טובות ביותר."

על כן, שלא כמו ד"ר רענן וייץ, לא התיימר לקבוע שהבעיה אינה קיימת. הוא הודה: "קיימת בעיה קשה, למי למסור את הפרדסים המניבים."

★ ★ ★

בעקבות הערבים

פרדסן ותיק וידוע, חבר הרשות ה" ממשלתית לתיכנון, המנהל רבבות דונ" מים של פרדסים, האשים: "לא מומחי משרד החקלאות ולא מומחי הסוכנות בדקו בצורה יסודית אם האדמות מתאימות לנטיעת הדרים. משרד החקלאות נתן אישורים על סמך בדיקות בלתי רציניות."

וכי כיצד יכלו לעשות בדיקות רציניות? הרי בשנים הראשונות של בולמוס הנטיעה, כשפרדסים כיסו מדי חודש פני מרחבים הדר" שים, טיפל רק אדם אחד, בשם גולן, בכל הבדיקות באזור הנגב. על סמך בדיקות מסוג זה הושקעו 1250 ל"י לדונם. אם יעקרו 45 אלף הדונם, פי" רוש הדבר: השקעת שווא של יותר מ"6 מיליון ל"י.

איש הסוכנות היהודית, שהאשמות כבדות אלה הוטחו בפניו, השיב בתרעומת נגדית: "קל מאוד למתוח ביקורת. קל מאוד להיות חכם לאחר מעשה. אבל לנו לא היה זמן. היינו צריכים לקלוט רבבות עולים. מאות אלפי דונם היו שוממים. הכלכלה זעקה ל" גידול ענף הייצוא מספר אחד שלנו. מה אפי שר היה לעשות? לחכות עשר שנים, עד ש" המומחים יפתחו שיטות בקרה חדשות?" על כך השיב אגרונום בכיר במחלקה ל" הדרים של מכוון וולקני לחקר החקלאות ב" רחובות.

"אפילו ללא עריכת בדיקת הקר" קע יכולים היו האחראים להסתמך על גורם פשוט וברור: להתרכז באותם אזורים שפרדסנים ערבים, ומאוחר יותר פרדסנים יהודים, נטעו את הפרדסים שלהם, שהרי כיחו את עצמם ביכולים ריווחיים." לפי אומדן אגף ההדרים של הסוכנות, יצטרכו לעקור רק אלף דונם של פרדסים,

הפרדסים

נידונו למות

דונם פרדסים, כשביל קרוב ל-300 ישובים — מהגושרים בצפון ועד אזור גירי צחקי צאלים בנגב הצפוני.

ההשקעה: יותר ממאה וחמישים מיליון לירות.

ההשקעה הוו של 150 מיליון לירות אינה כוללת את מחיר הקרקע או זכויות מים. היא כוללת: פרדס, דרכים, ציוד לקטיף, חומרי גלם. מה גורל ההשקעה הו"ז

★ ★ ★
פרדסים בני קופצים

קימו אז עשרות ישובים, אשר ה" מתיישבים לא היו חקלאים. בשבילם נטעו את הפרדסים — והיום, לאחר שהמתני" אותם לידיהם. אגף ההדרים של הסוכנות נטע את הפרדסים, טיפל בהם, ומוסר אותם למתי" יישובים לאחר שהפרדסים הופכים לרנטביליים. לפי נתונים של הסוכנות, קיבלו, עד 1 בדצמבר גופי התיישבות שונים — קיבוצים, מושבים, כפרים — 40,200 דונם. בטיפולה של הסוכנות נותרו 82,300 דונם. 20,300 דונם הם פרדסים צעירים, שניט" עו משנת 1963, ועוד לא הגיעו לגיל" הפרייון. נשאר 61,900 דונם פרדסים. מזה מסירה הסוכנות מאחריותה 3400 דונם פרדסים הנמצאים בטיפול האגף להתיישבות של המעמד הבינוני. יוצא שהיום מחזיקה הסוכנות 58,400 דונם פרדסים מניבים. מזה תמסור הסוכנות, עד 1 בדצמבר השנה, כ"3 אלף דונם למתיישבים, ואז

איש התאחדות האיכרים אומד אותו ב"60 אלף דונם. **ואת כל אלפי הדונמים האלה יש לעקור!**

על כך השיב השבוע רענן וייץ, אבי הנטיעות האלה: "שקר וכזב! לא היה ולא נברא!"

★ ★ ★
משרד החקלאות אישר

יכן השקר. איפה הכזב?

י עובדה אחת אינה ניתנת לערעור: פר" דסים הגיעו לגיל הפרייון — ואינם מניבים כראוי.

עובדה נוספת, שאין עליה עיר" עור: פרדסים אלה ניטעו באדמה שאינה מתאימה למטעי הדרים.

איש אינו מטיל ספק בכך, כי למחלקת ההתיישבות של הסוכנות היו כוונות טובות. אבל ספק רציני מאוד מתעורר לגבי יכולת הביצוע של כוונות טובות אלה. הדרים יש לנטוע באדמה קלה או בינו" נית, ומחלחלת, האם שמרה הסוכנות על כל זה? השיב השבוע אברהם ויגודסקי, מנהל אגף ההדרים של הסוכנות: **"כל פרדסי הסוכנות ניטעו ב" שיתוף פעולה מלא עם משרד ה" חקלאות. יש בידינו אישור בכתב מ"משרד החקלאות על כל חלקת אדמה שעליה נטענו פרדס."** יעקב פת, מנהל מחלקת ההדרים במשרד החקלאות מאז 1952, לא הכחיש זאת, אבל הוא התגונן:

"בגלל פגעי טבע שהם מעל לשליטתנו. ומה עם יתר 45 אלף הדונמים? ויגודסקי: "לא נעקרו פרדסים בני" לל חוסר פוריות!"

והוא ניבא: "בשנה הבאה יוכפל יכול ה" פרדסים האלה."

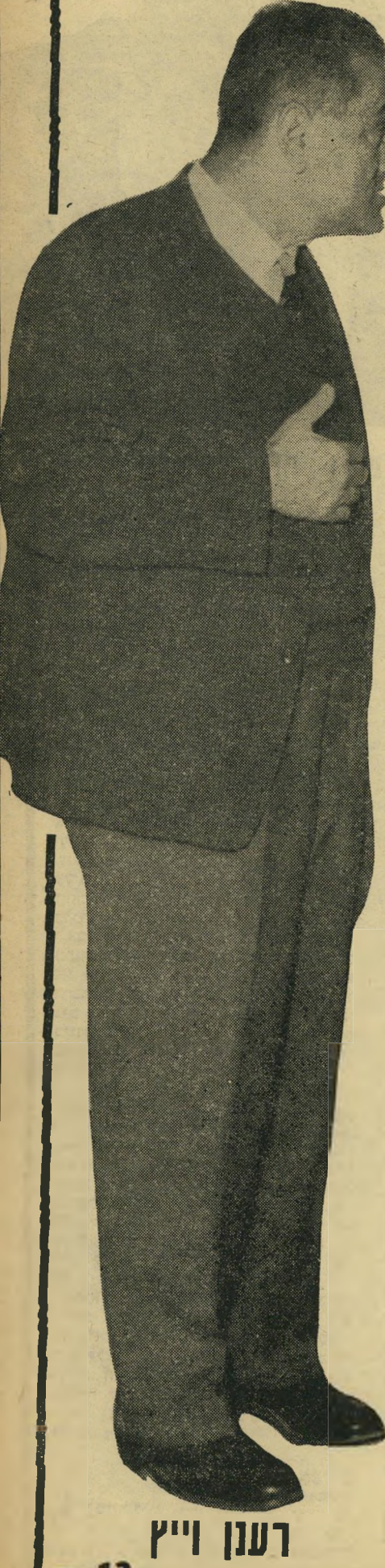
אלא שגם אז אין זאת אומרת שיגיעו לרמת הפוקה ריווחית. הסביר המומחה של מכוון חקלאי: "אם עד היום לא הגיעו פרי" דסי הסוכנות שניטעו לפני 12 שנים לרמת יכול של ארבעה טון בממוצע לדונם, שהיא רמת יכול ריווחית, ספק אם יגיעו לכך אי" פעם."

אבל הסוכנות נחושה בהחלטתה לא לע" קור פרדסים שאינם ריווחיים. עמדה זו גור" מת למעגל קסמים של הפסדים: האדמה אינה מנוצלת לגידולים שעשויים להיות ריווחיים; את הפרדס הכושל יש להשקות במים ומים עולים בכסף, את הפרדס הזה צריך גם ל" זבל, ולטפל בו, וגם אלה עולים בכסף; ו" צריך להחזיק צוותות של מדריכים ומשגיחים, ומכונות ומכשירים חקלאיים, וגם אלה עוי" לים כסף. הרבה כסף.

★ ★ ★
אי אפשר להתחרות

ידוע ממוגלים הדרי ישראל להתח" רות בהצלחה עם הדרי ספרד ואיטליה, למרות שהוצאות הייצור כאן גבוהות יותר מאשר בארצות אלו, ולמרות הבדלי המרח" קים לשווקי אירופה?

התשובה היא: היכולים הטובים של הפר" דסים בארץ. רמת היכול של פרדס ישראלי מוצלח היא מהגבוהות בעולם: יותר מאר"

רענן וייץ